

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. Absurdis & inconvenientibus, decreta indifferentia exploduntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

sequi consensum ex tali auxilio antecederet se habente ad illum. Atqui est impossibile non moraliter tantum, sed etiam metaphysicè & simpliciter. Deum falli. Ergo est quoque metaphysicè & simpliciter impossibile, non sequi consensum ex tali auxilio. Ergo illud auxilium inducit necessitatem antecedentem, non moralem tantum, sed metaphysicam & absolutam, adeoque repugnat libertati; quia tollit indifferentiam voluntatis, & potentiam ad oppositum.

Gratiam quoque sufficientem de medio tollit, assignans pro gratia verè sufficiente, gratiam planè insufficientem. Quod de morali insufficientia manifestissimum est, & amplius confirmatur; quia cum tali gratia sola, est moraliter impossibile bene operari. Dicitur enim esse moraliter impossibile id quod adeò difficile est, ut nemo illud faciat. Quare sicut prior sententia negat dari auxilium physicè sufficiens: ita hæc negat evidentè dari sufficiens moraliter. Quorum utrumque alienum esse mihi videtur à sincera Dei voluntate salvandi omnes homines, & eos præcipuè quos per gratiam sanctificantem jam in filios & regni sui heredes adoptavit, minimèque consentire cum supra dictis Scripturæ protestationibus, Quid ultra debui facere vineæ meæ & non feci? An quia expectavi ut faceret uvas, & fecit labruscas? Isaia 5. Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti? Matth. 23. Nunquid enim responderi jure posset agricola, vel domino vineæ qui sic loqueretur: Frustra expectasti ut faceret uvas, adhibita tantum eâ culturâ, cum qua neque unquam ulla alia vinea ab orbe condito fructum tulit, neque physicè aut moraliter possibile erat ut ferret; & debebas aliquid ultra facere, ut prudenter & rationabiliter fructum ab illa sperares? An verò etiam convenit tanto desiderio congregandi filios Jerusalem, & affectus tam sollicito, qualis est affectus gallinæ erga pullos suos, vocare tantum & juvare iis auxiliis, quibus physicè & moraliter impossibile erat eos congregari, nec quisquam hominum ita præventus & vocatus, congregare volenti se adjungeret?

Ex quo Patris Martinoni discursu liquet, vel duo illa argumenta ex libertatis læsione, & gratiæ sufficientis exclusione, desumpta, quibus Adversarij decreta efficacia & prædeterminantia impetunt, & quæ apud ipsos palmaria sunt, nihil prorsus valere; vel si concludant, iis pariter convelli gratiam congruam, quam Suarez, Vazquez, aliique Recentiores admittunt.

ARTICVLVS III.

Absurdis & inconvenientibus, decreta indifferentia exploduntur.

Innumera ferè sunt absurda & inconvenientia, quæ sequuntur ex decretis illis indifferentibus, & conditionatis, quæ Molina, Suarez, Lessius, & alij Recentiores fingunt in Deo, quæ imaginationi quidem speciosa sunt, sed rationi prorsus invisa: unde sicut Lessius decreta prædeterminantia Thomistarum ferrea vocat, ita æquo jure decreta indifferentia illorum Recentiorum, vitrea possumus appellare; ut enim verbis Augustini utar: quasi lucent vanitate, sed franguntur veritate, ut patebit ex dicendis paragraphis sequentibus, ubi graviora quæ ex illis sequuntur absurda & inconvenientia colligemus.

Serm. 11.
de ver.
bi. Apo.
stoli.

§. I.

Decretum indifferens subtrahit à Deo rationem causæ primæ, respectu determinationis liberæ nostræ voluntatis.

Probatur multipliciter. In primis enim, cum determinatum & indifferens inter se opponantur, sicut frigidum & calidum, album & nigrum: quemadmodum repugnat calidum produci à frigido, album à nigro, & unum contrarium ab alio, ita & determinatum ab indifferenti. Unde dicit Commentator 2. physic. textu 48. à principio indifferenti, ut indifferens est, non exit actus determinatus, nisi ab aliquo determinetur ad unum. Idem docet S. Thomas 3. cōtra Gentes cap. 2. Secundò, Nulla causa supponit vel expectat suum effectum, sed potius illum causat & prævenit, prioritate saltem causalitatis & nature: Atqui decretum indifferens supponit vel expectat determinationem liberi arbitrij creati, ut determinatè in actus nostros influat, sicut docent Adversarij: Ergo illam non causat.

Tertiò, Si decretum illud talem determinationem causaret, non esset amplius indifferens, sed determinans, imò & prædeterminans; quia illam prioritate saltem nature antecederet, cum omnis causa sit prior saltem nature suo effectui: Sed hoc repugnat: Ergo implicat contradictionem, liberi arbitrij determinationem à decreto indifferenti causari.

Quartò, Nulla causa à suo effectu tanquam à conditione dependet: Sed decretum illud indifferens quod in Deo fingunt Adversarij, & quod Suarez, Lessius, Molina, & alij volunt esse conditionatum, dependet à determinatione liberi arbitrij, tanquam à conditione quam expectat, & per quam purificatur, & transit in absolutum, ut illi docent: Ergo illam non causat.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Voluntas conditionata nihil causat, nisi purificatâ conditione: Sed hæc volitio, volo concurrere ad hunc actum, si voluntas Petri consenserit, vel se determinaverit, est conditionata, & dependens à consensu & determinatione Petri, ut à conditione: Ergo nihil potest causare, nisi purificatâ tali conditione; hoc est supposito consensu, & determinatione voluntatis Petri: Ergo divina voluntas istum consensum & determinationem non causat, sed supponit causatam à voluntate Petri.

Confirmatur amplius: Si determinatio libera nostræ voluntatis possit intelligi cum fundamento in re, antecedens aequaliter concursum primæ causæ, non dependet ab illò: Sed juxta principia Adversariorum, intelligi potest cum fundamento in re, in aliquo signo rationis, aliqua antecessio determinationis nostræ liberæ ad actualem Dei concursum: Ergo in sententia Adversariorum, libera nostra determinatio, ex proprio conceptu, non habet essentialè dependentiam à concursu & cooperatione causæ primæ. Major constat: dependens enim ut tale, nequit intelligi antecederet ad id à quo dependet. Minor autem probatur: Juxta principia Adversariorum, consensus seu determinatio voluntatis creatæ, determinat divinum concursum, quantum ad speciem actus: Sed determinans, ut tale, debet præcedere id quod determinatur, saltem prioritate nature, quia ad illud comparatur ut forma: Ergo si determinatio voluntatis creatæ, decretum & concursum Dei ad speciem actus determinat, illum aequaliter præcedit,

præcedit, & per consequens illius causalitatem sub aliqua ratione subterfugit.

60. Recentiores quidam, ut ab his sese expediant argumentis, ad responsionem omnino absurdam coguntur confugere, & ut communiter dicitur, à Carybdi in Scyllam incidere. Dicunt enim, liberam nostræ voluntatis determinationem, non causari à Deo proximè & immediatè, sed immediatè tantùm & remotè, quatenus scilicet dedit voluntati creatæ liberum arbitrium, & facultatem se determinandi ad quodcumque voluerit. Et addunt, talem determinationem non esse aliquam entitatem, aut realitatem à voluntate distinctam, sed solum quandam formalitatem, vel quandam modum entis, ab illa realiter distinctum, ac proinde nullum esse inconueniens concedere, illam non causari à Deo immediatè.

61. Sed in primis hæc responsio incidit in sententiam Durandi, negantis immediatum Dei influxum in actiones causarum secundarum, quam tamen illi Authores cum Thomistis rejiciunt, & tanquam erroneam vel temerariam proscribunt, unde illi parùm consequenter loquuntur ad sua principia.

62. Secundo, Libera determinatio nostræ voluntatis ad bonum honestum, & rationi consonum, est aliqua perfectio simpliciter simplex, ut constat, cum sit melius & perfectius eam habere, quam illa carere: Ergo debet immediatè à Deo tanquam à prima causa, & primo boni honesti auctore procedere. Consequentia patet: Quia omnis perfectio simpliciter simplex oritur immediatè à Deo, tanquam à prima causa, & primo principio: juxta illud Jacobi 1. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum.*

63. Tertiò, Talis determinatio est quedam libertas actualis à Deo participata: Sed quod est tale per participationem, debet immediatè dependere & causari ab eo quod est tale per essentiam: Ergo libera determinatio nostræ voluntatis, non potest subterfugere immediatam Dei causalitatem & dependentiam.

64. Quartò, Divina voluntas (ut supra ostendimus ex D. Thoma 1. Perhierm. lect. 14.) est intelligenda extra ordinem entium existens, velut causa quædam profundens totum ens, & omnes ejus differentias, & modos: Sed libera determinatio nostræ voluntatis est saltem quidam modus entis, esto non sit entitas, vel realitas ab entitate voluntatis distincta: Ergo debet intelligi ut immediatè fluens & emanans à voluntate Dei libera, & per aliquod decretum determinata. Unde dicit S. Doctor ibidem, quod *ex ipsa voluntate divina originantur necessitas & contingentia in rebus.* Et in hac parte quæst. 22. art. 4. ad 5. *Considerandum est, inquit, quod necessarium & contingens proprie consequuntur ens, in quantum hujusmodi: unde modus contingentie & necessitatis cadit sub provisione Dei, qui est universalis provisor totius entis, non autem sub provisione aliquorum particularium provisorum.*

65. Quintò, Cum providentia Dei sit causa rerum provisarum, ad ea solum se extendit ad quæ fertur ejus causalitas: Ergo si Dei causalitas non se extendat ad liberam nostræ voluntatis determinationem, illa eximetur ab ordine divinæ providentiæ & prædestinationis, & consequenter erit casualis & fortuita respectu Dei, & præter intentionem illius: Sed hoc absurdum & erroneum est, ut docet D. Thomas 3. contra Gent.

Tom. I.

A cap. 89. ubi impugnat quosdam antiquos Philosophos: *Qui, inquit, non intelligentes qualiter motum voluntatis Deus in nobis causare possit absque præjudicio libertatis, dixerunt quod Deus causat in nobis velle, in quantum dat nobis virtutem volendi, non autem sic quod faciat nos velle: unde dicebant quod providentia non est de his quæ subsunt libero arbitrio, scilicet de electionibus, sed quod illa solum refertur ad exteriores eventus.* Quem errorem ibidem & capite sequenti multis rationibus impugnat: Ergo &c.

B Sextò, Determinatio nostræ voluntatis ad credendum mysteris revelatis, est supernaturalis; & primum nostræ fidei, ac justificationis exordium, ut habetur in Tridentino sess. 6. cap. 6. Sed omne quod est supernaturale, & totum ordinem naturæ transcendit, debet immediatè à Deo causari, ut constat. Item primum nostræ fidei & justificationis exordium, debet immediatè oriri à Deo, & à gratia præveniente, non verò à natura, & à libero arbitrio, ut contra Semipelagianos in Concilio Arausicano 1. can. 5. definitum est: Ergo libera nostræ voluntatis determinatio, immediatam Dei causalitatem & efficientiam subterfugere nequit.

C Neque possunt recurrere Adversarij ad gratiam moraliter excitantem, ut salvent immediatam Dei causalitatem & efficientiam, respectu determinationis voluntatis nostræ ad credendum, vel diligendum Deum. Tum quia, ut alibi ostendimus, talis gratia indifferenti modo offertur voluntati, & à voluntate creatæ determinatur & applicatur ad agendum, ut docent Adversarij. Tum etiam, quia illa non influit realiter & physice in consensum, & determinationem nostræ voluntatis, sed moraliter tantùm & objectivè, ostendendo scilicet objecti bonitatem & convenientiam. Unde ejus causalitas est solum metaphorica, & magis pertinet ad genus causæ finalis, quam efficientis.

D Denique in eo mirabiles se præbent illi Recentiores, quod quando impugnant Thomistas, & invehuntur in physicam prædeterminationem, tanquam libertati contrariam, eique (ut aiunt) ultimum vulnus infligentem: mira proferunt de libertate hominis, ac de libera voluntatis nostræ determinatione; eamque mirum in modum extollunt, & magnificant: dicunt enim illam esse præcipuam hominis excellentiam ac prærogativam, per illam homines differre à brutis, æquari Angelis, assimilari Deo, dominari in cæteras creaturas, & præesse, ut dicit Scriptura, piscibus maris & volatilibus cæli. Demum cum D. Bernardo asserunt quod arbitrij libertas est plane quid divinum, præfulgens in anima tanquam gemma in auro: quæ omnia sine dubio verissima sunt ac certissima. Verùm quando urgentur à Thomistis, & quando Thomistæ in eos argumentum retorquent, & dicunt quod si determinatio libera nostræ voluntatis est adeo perfecta & excellens, & quidam divinæ libertatis effluxus & participatio, debet à Deo tanquam à primo fonte totius perfectionis & libertatis effluere, atque ab eo immediatè causari, & consequenter per concursum prævium, seu prioritate saltem naturæ, determinationem illam liberam nostræ voluntatis antecedentem, cum omnis causa sit prior, saltem naturâ, suo effectu: statim canunt palinodiam, & ut vim hujus argumenti effugiant, ita deprimunt ac deiciunt eandem nostræ voluntatis determinatio-

L L I

nem, in qua libertas ejus actualis consistit, ut dicant illam non esse aliquam entitatem, aut realitatem in rerum natura existentem, sed solum quemdam modum seu formalitatem entis, ac propè nihil; subindeque nullum esse inconveniens illam eximere & subtrahere ab immediata Dei dependentia & causalitate. Quare meritò illis Authoribus illud Propheta Regij Psalm. 106. adaptari potest: *Ascendant usque ad celos* (liberam nostram voluntatis determinationem mirum in modum extollendo) & *descendant usque ad abyssos*, illam deprimendo ac deiciendo usque ad nihilum.

Argumentum ergo resumo, & quero ab Adversariis, an libera nostra voluntatis determinatio sit aliquid in rerum natura existens, vel nihil: Si est aliquid, debet à Deo immediate causari, cum Deus sit creator omnium visibilium & invisibilium, ut in primo Symboli nostrae fidei articulo profitemur. Quòd si à Deo immediate causatur: Ergo Deus praevidet in illam influit, & non tantum simultaneè: cum omnis causa sit prior naturà, & causalitate suo effectu: si autem illa determinatio nihil sit, non potest à Deo tolli, destrui, aut laedi per physicam praedeterminationem; atque ita talis praedeterminatio erit innoxia, & immunis à crimine laesae libertatis, quòd illi imponunt Adversarij, subindeque omnia illorum argumenta sponte liquefcent, & in fumum & auras evanescent.

§. II.

Alia inconvenientia exponuntur.

Præter inconveniens jam expositum, quòd præcipuum est, & veluti capitale, plura alia adduci solent à nostris Thomistis, quæ breviter attigimus Tractatu præcedenti, impugnando scientiam mediam, unde latius hic expendenda & exponenda sunt.

63. Secundum ergo inconveniens petitur ex eo quòd decreta illa indifferentia tollunt, vel saltem valde limitant supremum & absolutum Dei dominium, in voluntatem & cor hominis, quòd ut ait Scriptura Proverb. 21. ita in manu ejus est, ut quocumque voluerit, vertat illud. Sic ergo potest in forma proponi argumentum. Si Deus circa nostros actus liberos habeat decreta purè indifferentia, & expectantia consensum & determinationem nostrae voluntatis, sequitur Deum circa nostros actus liberos non habere tam perfectum & absolutum dominium, quam voluntas creata, vel etiam quam ipse Deus habet erga actiones & effectus causarum naturalium: Consequens est absurdum: Ergo & Antecedens. Minor manifesta est. Tum quia, ut ait Augustinus de correptione & gratia cap. 14. *Deus magis habet in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas*: Ergo habet non solum æquale, sed etiam majus & perfectius dominium in nostros actus liberos, quam habeat ipsa voluntas creata. Tum etiam quia in quamlibet rem creatam, hoc ipso quòd ens creatum est, habet Deus summum jus, & ipsa res creata summam dependentiam à Deo, ut de ipsa, & in ipsa faciat quid voluerit: Sed actus nostri liberi, etiam in ratione liberi, & prout egrediuntur à voluntate creata, sunt aliquid creatum: quia ratio necessarii vel liberi in causis creatis, non est aliquid factum, vel ens rationis, aut nihil, sed entitas aut modalitas realis: praesertim cum libertas sit

A perfectio simpliciter simplex, & fundetur in amplitudine & elevatione creaturae spiritualis supra corpoream, ut disp. 3. art. 1. latè exposuimus: Ergo absurdissimum est, minorem causalitatem, aut dominium ponere in Deo respectu nostrorum actuum liberorum, quam in voluntate creata, vel quam respectu actuum & effectuum causarum naturalium.

Sequela verò Majoris, quantum ad primam partem, probatur. Voluntas creata ratione perfecti dominij quòd habet in suos actus liberos, potest, illasà & incolumi sua libertate, scipsam liberè determinare, & talem determinationem incipere, nec debet illam supponere, vel expectare ab alia causa creata: Ergo si Deus non possit idem praestare, & facere sine laesione libertatis, ut à voluntate creata incipiat, & exeat talis determinatio, sed eam debeat à libero arbitrio expectare, & veluti emendicare, evidens est quòd non habeat tam perfectum & absolutum dominium in nostros actus liberos, quam ipsa voluntas creata, & quòd magis habeat homo in manu sua voluntatem suam, quam Deus, quæ est contradictoria propositionis S. Augustini, asserentis quòd *Deus magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas*.

Probatur etiam sequela Majoris, quantum ad secundam partem. Deus ita dominatur causis non liberis, & illas ita dependent à Deo ad suos effectus producendos, quòd Deus non expectat determinationem illarum, sed causat illam, & efficaciam antecedentem habet in talium causarum cooperationem, ut non negant Authores oppositi: Ergo si Deus salvà & illasà nostri arbitrij libertate, non possit habere decreta ex se efficacia circa nostros actus liberos, nec causare consensum & determinationem liberi arbitrij, sed illam debeat supponere vel expectare à voluntate creata, minus dominij habebit in illam, quam in alias causas non liberis.

Non latet Authores oppositos rationis hujus efficacia, ideòque eam duobus modis infringere & enervare conantur. In primis aliqui absolute negant, quòd divina majestas habeat idem vel æquale dominium in voluntates hominum, ac in cetera omnia quæ sub caelo sunt: alias, inquirunt, sicut respectu aliorum, tale habet dominium, ut omnia illa vertat quocumque voluerit, sine libertate eorum: ita etiam haberet dominium in voluntatem nostram, ut eam verteret quocumque ipse voluerit, absque ejus libertate: quòd naturæ & conditioni illius repugnat, cum sit potentia libera, & sui actus dominativa. Unde duplex in Deo dominium distingunt: unum absolutum & despoticum, quale habet supra res naturales. Alterum politicum & civile, quòd tantum volunt Deum in voluntates hominum habere.

E Alij verò respondent, quòd licet Deus habeat in nostras voluntates supremum & absolutum dominium, sicut in cetera omnia, non tamen sequitur quòd possit per decretum antecedens, & de se efficax, determinare voluntatem ad suos actus liberos eliciendos. Quia cum actus liberi procedant à potentia indifferenti ad utrumlibet, ut fiant, Deus debet servare jus talis potentiae indifferentis, & supponere, vel expectare ejus determinationem & consensum, ac proinde concurrere cum illa per decretum indifferens & conditionatum, à voluntate humana, quantum ad speciem actus, determinabile.

71. Verum utraque hæc responsio facile potest impugnari. Contra primam efficaciter arguitur. Ratio supremi domini supra actiones causarum naturalium, fundatur in dependentia quam habent à Deo creatore, conservatore, & primo movente: Sed eandem dependentiam habent à Deo actus liberi nostræ voluntatis, quia eorum est creator, & conservator, ac primus motor nostræ voluntatis: Ergo idem habet dominium supra nostros actus liberos, ac in ceteras res quæ sunt sub cælo.

72. Nec est quod infelici scrupulo hæreatur in illo termino, *sicut*, quasi velimus significare, quod sicut res inanimatas Deus ex suo dominio vertit & immutat sicut vult, sine earum libertate; ita voluntatem nostram sine libertate ejus vertat suâ omnipotentia sicut voluerit; quin potius oppositum significamus, quod sicut dominium Dei est super res inanimatas, & modum earum, ut necessariò, & sine libertate operentur: ita super creaturas racionales, & modum earum, dominium habet, ut liberè, & non cum necessitate moveantur. Sanè comparatio ista, & adverbium, *sicut*, non est nostrum, sed Scripturæ, Proverb. 21. *Sicut divisiones aquarum, ita cor Regis in manu Dei, quocumque voluerit vertet illud*: Ergo sicut habet Deus dominium in divisiones aquarum, ita in vertendo & mutando cor Regis; nec tamen aliquis sanè mente dicere potest, quod in prædictis Scripturæ verbis, *ly sicut* in hoc parificet cor Regis divisionibus aquarum, ut sicut istæ sine ulla libertate divino obtemperant dominio, ita & illud; sed in hoc potius parificat, quod sicut aque non resistunt divisioni quæ manu hortulani fit, ita etiam cor Regis, manente potestate, & libertate suâ antecedenti ad resistendum, de facto non resistit Deo moventi quocumque voluerit.

73. Contra secundam responsionem militat argumentum desumptum ex autoritate magni Augustini, asserentis quod *Deus magis habet in potestate sua voluntates hominum, quam ipsi suos*. Ex quibus verbis sic licet argumentari. Deus est dominus actionum liberarum voluntatis creatæ, multò magis quam sit domina ipsa voluntas: Sed ipsa voluntas potest determinare se, nihil expectans, ad quod voluerit, quando voluerit, & ubi voluerit; & de facto determinat se, propter dominium quod habet supra suos actus: Ergo Deus potest determinare voluntatem, non expectando ejus determinationem, ad quod voluerit, quando voluerit, & quomodo voluerit, sine læsione libertatis illius, ratione supremi domini quod habet in illam. Unde falsum est, quod jura libertatis creatæ exigant, quod Deus determinationem liberi arbitrii à voluntate creatæ supponat vel expectet. Cum enim ipsa non sit primum, sed secundum liberum, à Deo essentialiter in sua determinatione, suæque libertatis exercitio dependens, non habet primum & absolutum in suos actus liberos dominium, sed tantum secundarium, & temperatum subordinatione & dependentiâ à primo libero, primoque determinante. Unde licet debeat se determinare, non tamen per se primò, & independentem à primo libero, primoque determinante, sed solum secundario, & sub morione, applicatione, ac determinatione primi liberi, ut colligitur ex D. Thoma 1. contra Gentes cap. 68. in fine, ubi ait: *Dominium quod habet voluntas supra suos actus, per quod in ejus potestate est velle, excludit deter-*

Tom. I.

A *minationem virtutis ad unum, & violentiam causæ exterioris agentis, non tamen excludit influentiam superioris causæ, à qua est ei esse & operari: & sic remanet causalitas in causa prima quæ est Deus, respectu motuum voluntatis.* Et 1. parte quæst. 19. art. 3. ad 5. *Causa quæ est ex se contingens, oportet quod determinetur ab aliquo exteriori ad effectum: voluntas autem divina, quæ ex se necessitatem habet, determinat seipsam ad volitum ad quod habet habitudinem non necessariam.* Quibus verbis apertè statuit hoc discrimen inter primum & secundum liberum, & inter Deum & causam liberam & contingentem creatam, quod Deus seipsum primò determinat, independentem à quocumque alio determinante: causa autem contingens creata, indiget determinari ab aliquo principio extrinseco, scilicet à Deo, tanquam à primo libero cui essentialiter in suis actibus liberis subordinatur. Unde egregiè Scotus in 4. distinct. 49. quæst. 6. §. *Dico ergo*, sic ait: *Contra naturam voluntatis est determinari à causa inferiori, quia hoc ipso non esset superior: non est autem contra naturam ejus determinari à causa superiori.* scilicet Deo. Quod intelligi & interpretari non potest de motione & determinatione purè morali & objectiva, cum causæ inferiores & creatæ, moraliter & objectivè movere possint & determinare voluntatem, eamque ostensione alicujus boni sibi convenientis, ad ejus desiderium vel amorem allicere.

C *Tertium inconveniens sumitur ex perfectione divinæ providentiæ, cui decreta illa indifferentia non parùm derogare videntur. In primis enim modus concurrenti per concursum indifferentem, & sine intentione & volitione alicujus actus & effectus particularis, cum sola intentione generali agendi quod volent creatura, est cæcus, ignarus, imprudens, vagus, potentialis, & confusus, facitque Deum similem piscatoribus, qui mittunt rete in mare, ignorantes quos pisces apprehendent, & in suis retibus concludunt: ut Tractatu præcedenti ostensum est. Ergo ille non parùm derogat divinæ providentiæ, quæ cum sit perfectissima, attingit res in particulari & in individuo, non autem in communi, vagè, & in confuso, & quasi in incertum, ut constabit ex dicendis disputatione 8.*

D *Præterea, Modus ille concurrenti eximit ab ordine divinæ providentiæ & prædestinationis, id quod est perfectissimum, & nobilissimum in creatura intellectuali, scilicet determinationem voluntatis humanæ. Id enim quod Deus expectat, vel supponit, & non causat, non est ex ejus intentione, & providentiâ; quia illa est causa rerum provisarum, & tantum se extendit, quantum ejus causalitas, ut docet D. Thomas infra quæst. 22. art. 2. Sed in sententia Adversariorum, Deus expectat, vel supponit, & non causat determinationem liberam voluntatis creatæ per decretum indifferens: Ergo talem determinationem Deus non prædefinit, nec prædestinat, neque illam respicit ut ex sua intentione & providentiâ derivatam, sed præter eam factam, ac proinde tanquam casualem & fortuitam. Quod D. Thomas 3. contra Gentes cap. 89. rejicit tanquam errorem quorundam veterum Philosophorum, qui dicebant quod providentiâ non est de his quæ subsunt libero arbitrio, scilicet de electionibus, ut supra retulimus. Et 1. parte quæst. 22. art. 2. ad 4. sic ait: *Quia ipse actus liberi arbitrii reducitur in Deum ut in causam, necesse est ut**

LLI ij

74.

Disp. 6.
art. 6.
§. 7.

75.

ea quæ ex libero arbitrio sunt, divina providentia subdantur.

76. Denique, Ordo divinæ providentiæ debet esse infallibilis & certus, non solum certitudine præscientiæ, sed etiam certitudine causalitatis: At in decreto indifferenti & conditionato, non potest fundari ordo infallibilis & certus certitudine causalitatis: Ergo tale decretum derogat perfectioni divinæ providentiæ. Major constat: Tum quia (ut supra dicebamus) tantum se extendit divina providentia, quantum ejus causalitas: Tum etiam quia prædestinatio, quæ est providentia perfectissima, est certa non solum certitudine præscientiæ, sed etiam certitudine causalitatis mediorem, ut Tractatu sequenti ostendemus.

Disp. 4.
art. 1.

Minor etiam non est minus evidens. Primo quia decretum illud, cum sit pure indifferens, nullum habet infallibilem nexum cum consensu potius quam cum dissensu liberi arbitrij, sed indifferenter cum utroque conjungitur: Ergo in illo non potest fundari certitudo infallibilis causalitatis, respectu consensûs verbi gratiâ. Secundo, Cum tale decretum, in sententia Molinæ, Suarez, Lessij, & aliorum, non sit absolutum, sed conditionatum, non causat nisi purificatâ conditione, quæ est determinatio voluntatis creatæ: Ergo prius Deus cognoscit consensum liberum futurum, quam causalitatem talis decreti.

77. Dices, Quod licet decretum illud indifferens & conditionatum, secundum se non possit fundare certitudinem causalitatis omnino infallibilem, bene tamen ut habet adjunctam scientiam mediam, à qua dirigitur.

Sed contra: Cum scientia media se teneat ex parte intellectûs speculativi, ex quo nulla potest derivari causalitas vel efficacia in decreta voluntatis divinæ, si decretum illud indifferens & conditionatum, quod Adversarij fingunt in Deo, non possit fundare secundum se aliquam certitudinem causalitatis, non poterit etiam esse fundamentum ordinis certi & immobilis divinæ providentiæ, prout habet adjunctam scientiam mediam, quæ habet solum specularem & explorare eventum, & futuritionem rerum, non autem illam efficere.

78. Quartum inconveniens contra ista decreta indifferencia, deducitur ex complicatione & insuperabili difficultate quâ premuntur ac ferè devorantur Adversarij, in declarando quomodo hoc decretum indifferens determinetur ad concurrendum cum voluntate, pro consensu magis quam pro dissensu, ex illis duobus quæ offert ad utramque partem. Nam quando Adversarij dicunt, quod Deus est paratus concurrere cum voluntate ad consensum, si illa se determinaverit ad hanc partem: quid est hoc, si voluntas creatâ se determinaverit? est ne aliqua determinatio in actu primo, & antecedenter ad operationem, superaddita ipsi indifferentiæ potentiæ, quâ posita Deus determinet absolute decretum suum ad illam partem in quam inclinat ille actus primus? Aut aliqua determinatio per modum ipsius operationis & actûs secundi, quasi incipiente jam operatione partiali voluntatis, Deus succurrat, & addat suum concursum determinatè pro illa parte? Neutrum potest dici: Ergo decretum illud indifferens, & expectans determinationem voluntatis creatæ, est omnino chimericum & impossibile. Major constat, Minor autem, quantum ad utramque partem, probatur. In primis enim talis determinatio non est actus primus. Tum quia

A non est habitus superadditus voluntati, cum non semper operemur ex habitu. Tum etiam quia totum quod est in voluntate ante actum, est indifferens & indeterminatum, apud istos Authores, qui denegant prædeterminationem antecedentem in voluntate. Non potest etiam dici quod sit actus voluntatis: quia de illo redibit difficultas, quomodo producitur cum voluntate, sine determinato concursu, aut quis determinavit concursum ad illum? Et sic vel admitendus erit processus in infinitum in determinatione talis concursûs indifferens, vel concedendum erit, dari aliquem actum voluntatis in rerum natura existentem antecedenter ad concursum & causalitatem Dei, id est, aliquam entitatem creatam, à Deo independentem, & imparticipatam: quod est horridum in tota Theologia & Philosophia, ac repugnans primo Symboli nostræ fidei articulo, quo nos in Deum, factorem visibilium omnium & invisibilium, credere profitemur.

Præterea, Cum determinatio in actu secundo sit ipse consensus & influxus voluntatis, qui utriusque identificatur cum concursu Dei simultaneo: Deum expectare quod voluntas se determinet in actu secundo, idem erit ac expectare, an ipsemet concurrat, ac dicere; si ego concurram determinatè ad consensum, concurram: quid ineptius? aut si videro actum & consensum jam factum, in fluxum in illum, seu illum faciam, quid implicatius, aut absurdius? Certè (ut loquitur Joannes à S. Thoma) punctus iste in assertoribus scientiæ mediæ, alta profunditas est, & rapidissimis vorticibus plena, quam nullus penè transit, quem non absorbeat, vel ad littus efficaciam divinæ antecedentis ejiciat.

Denique decretum illud indifferens evertit in Deo omnem scientiam mediam, quia objectum ejus sic componit, ut non pertineat ad scientiam liberam, sed merè necessariam, & simplicis intelligentiæ. Objectum enim scientiæ mediæ, in sententia Adversariorum, est istud: si Petrus in talibus occasiõibus & circumstantiis tali vocatione excitetur, nec illi desit concursus meus ad consentiendum, consentiet: Sed hæc veritas conditionalis, est necessaria, & pertinens ad scientiam simplicis intelligentiæ: Ergo & objectum scientiæ mediæ. Major patet, Minor verò probatur. Posito concursu Dei simultaneo (sicut ponitur pro conditione in illa conditionalis) necessario ei connectitur, & identificatur concursus causæ secundæ, quia concursus causæ primæ & secundæ, identificatur in eadem actione, quid enim est à causa secunda, est etiam à prima: Ergo necessarium est, posito concursu Dei, poni concursum causæ secundæ, nec potest unum separari ab alio, & sic facit sensum omnino necessarium illa conditionalis; imò identicum ac nugatorium. Cum enim dicit, si vocavero Petrum tali vocatione, & non desit meus concursus, consentiet: *ly non desit meus concursus*, est idem ac dicere, si adit, seu ponatur meus concursus, quia a quipollent non deesse concursum, & adesse seu poni concursum; & sic est sensus, si concurrero simultaneè cum illa, consentiet: At qui concursus simultaneus ad consensum, indivisibiliter est idem ac ipse consensus: Ergo idem est dicere: si concurrero, consentiet; ac dicere, si consentiat, consentiet; quæ est nugatoria repetitio, ac bartologia intolerabilis.

§. III.

Alia inconuenientia recensentur.

81. **A**lia absurda & inconuenientia deducuntur ex illo trito & communi Adversariorum principio, quo asserunt voluntatem creatam determinare decretum & concursum Dei ad speciem actus, & ab eo determinari ad individuum, seu ad eliciendam hanc numero operationem potius quam aliam, ut fuscè exponit Suarez in *Meta-physica disp. 5. sect. ultima.*

Ex hoc enim principio, quod sæpe repetunt & inculcant Adversarij, sequitur primò, voluntatem creatam esse primum eligens, & primum determinans, ac proinde primum liberum: diuinam verò solum secundum eligens, & secundum liberum. Probatür sequela: Illa causa prius eligit, & prius determinat, quæ per se primò attingit in actu vel effectu aliquam rationem priorē illà quæ ab altera attingitur: Sed ratio specifica in actibus voluntatis creatæ, est prior individuali, eaque nobilior & perfectior, cum illa eorum essentiam & quidditatem constituat, ista verò sit extra illorum essentiam & quidditatem: Ergo si voluntas creatæ, in suis actibus liberis rationem specificam per se primò attingat, & concursum Dei ad illam determinet, ab eoque solum determinetur ad rationem individualem & numericam suæ operationis, voluntas creatæ erit primum liberum, primumque determinans, diuinam verò solum secundum liberum & secundum determinans: imò voluntas diuina erit posterior voluntate humanà, eusque veluti ancilla & pedissequa; ejus enim determinationem expectare debet, ut determinatè in actus nostros liberos insuat: sicut ancilla ut operetur, expectat nutum vel imperium dominæ suæ; vel sicut habitus, ut in actum secundum exeant, voluntatis determinationem & flexum expectant: quò exemplò utuntur ipsi Adversarij.

82. Secundo ex eodem principio sequitur, id quod melius & perfectius est attribui voluntati creatæ, Deo verò id quod est minus bonum & minus perfectum: quod in Pelagianis sæpissimè reprehendit & detestatur Augustinus. Sequela patet, cum enim ratio specifica, utpote constituens essentiam & quidditatem rei, sit nobilior individuali, quæ est extra essentiam & quidditatem illius, determinatio ad speciem actus, perfectior est determinatione ad individuum: Ergo si ad voluntatem humanam per se primò referatur determinatio ad speciem actus, & diuinæ attribuitur solum determinatio ad individuum, manifestum est, id quod est melius & perfectius attribui voluntati creatæ, diuinæ verò id quod est minus bonum, & minus perfectum.

83. Confirmatur: Decretum & auxilium indifferens dat solum possibilitatè volendi & operandi; ipsum autem velle & operari est à libero arbitrio, sub tali decreto & auxilio indifferenti, se ad volendum & operandum determinante: Sed actu velle & actu operari, est quid nobilius & perfectius, quam posse velle & posse operari, ut constat: Ergo Adversarij dant libero arbitrio id quod est melius & perfectius, Deo autem id quod est minus bonum, & minus perfectum, & ut loquitur Augustinus supra relatus: *In eo quod dicunt esse amborum, priores se faciunt, posteriorem Deum.*

Tom. I.

A Tertiò ex eodem Adversariorum principio sequuntur duo alia inconuenientia, quæ illi maxime vitare putant ex positione decretorum indifferentium: nempe destrui libertatem arbitrij, & Deum esse causam peccati. Sequela probatur, quantum ad utramque partem. Et in primis quòd destruatür libertas, facillè suaderi potest, argumento desumpto ex doctrina Adversariorum. Duplex enim solet distingui in nobis libertas: altera specificationis, quæ respicit actum quantum ad speciem, & dicit potestatem eligendi actum vel objectum hujus vel alterius speciei: altera exercitij, quæ versatur circa actum in individuo, & quatenus hic & nunc ab homine exercetur. Sicut ergo Adversarij contendunt, quòd si Deus determinaret voluntatem creatam ad speciem actus, ab ea tolleretur libertatem specificationis, quia (inquiunt) ita de ratione causæ liberæ est seipsam determinare, ut repugnet eam à Deo determinari. Ita etiam propter eandem rationem, si voluntas creatæ non se determinet ad actum in individuo, sed à Deo determinetur, sequitur per talem determinationem, ab ea tolli libertatem exercitij, quæ non respicit solum actum in specie, sicut libertas specificationis, sed etiam in singulari & in individuo, & prout hic & nunc exercetur. Vel si per istam determinationem, non tollatur libertas exercitij, per alteram non tollitur libertas specificationis; & sic præcipua Adversariorum argumenta, quibus probare contendunt, ex positione decreti efficaciæ & prædeterminantis, sequi destructionem, aut læsionem libertatis creatæ, penitus infringuntur, & enervantur.

84. Probatür etiam sequela Majoris, quantum ad secundam partem. Deus erit causa peccati, si determinet voluntatem hominis ad aliquam specialem malitiam, ad quam non est ex propria malitia, aut defectibilitate, determinata: Atqui si illam determinet ad eliciendum hunc actum in individuo potius quam alium, illam determinabit ad aliquam specialem malitiam, ad quam non est ex sua malitia & defectibilitate determinata: Ergo erit causa peccati. Major constat, Minor probatur. In hoc actu singulari reperitur aliqua deformitas & malitia specialis, quæ non conuenit illi secundum suam rationem specificam; malitia enim quæ sumitur ex circumstantiis aggravantibus intra eandem speciem, non pertinet ad rationem specificam actus, sed ad individualem: alioquin illæ circumstantiæ mutarent speciem moralem actuum humanorum, & non intra eandem speciem aggravarent. Item actus odij Dei verbi gratià, secundum rationem specificam abstrahit à latitudine graduali, & ab eo quòd sit intensus ut quatuor, vel ut sex: species enim, ut docet Aristoteles, se habent sicut numeri, & consistunt in indivisibili. Si verò consideretur in individuo, habet gradus determinatos malitiæ & deformitatis: Ergo si Deus determinet voluntatem creatam ad eliciendum talem actum odij in individuo, illam determinabit ad aliquam specialem gradum malitiæ, & deformitatis, qui non includitur in ratione specifica, & ad quem illa non erat ex propria malitia & defectibilitate determinata.

LLI iij

Aliud inconueniens breuiter exponitur.

86.

Aliud inconueniens quod ex positione decretorum indifferentium sequitur, sumitur ex manifesta contradictione quam illa decreta involvunt. Implicat enim contradictionem promitti conditionaliter id sine quo talis conditio non potest impleri: Sed voluntas creata in quocunque rerum ordine constituitur, non potest velle, nec se determinare, sine actuali Dei concursu: Ergo concursus Dei non potest promitti, vel decerni, sub conditione quod voluntas humana velit aut se determinet. Minor pater, Major probatur. Hæc promissio: si videris hoc objectum, dabo tibi lucem necessariam ad videndum. Aut ista, si operatus fueris, dabo tibi existentiam, est omnino illusoria & ridicula, quia lux est aliquid prærequisitum ex parte objecti, ad hoc ut videatur; & similiter existentia est conditio necessaria ad operandum: Ergo promissio conditionalis in qua conditio non potest impleri sine eo quod promittitur, ridicula est, & involvit contradictionem; positio enim conditionis sub qua fit aliqua promissio, impletionem talis promissionis antecedere debet.

87.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, alio exemplo aptissimo. Si quis puero debili & infirmo, ac impotenti ad levandum aliquod ingens pondus, diceret: ego te adjuvabo ad tollendum hoc pondus, si illud tollas, proculdubio irideret illum: quia, ut supponimus, puer ille est omnino impotens & improporionatus ad illud tollendum, nisi adjuvetur ab alio. Ita similiter, cum homo sine concursu Dei sit omnino impotens ad volendum, nec possit se determinare sine ejus auxilio: quia, ut inquit Apostolus, *Deus est qui operatur in nobis velle*: vel ut loquitur Augustinus in Soliloquiis cap. 24. *Velle quod bonum est non possum, nisi tu velis*: ridiculum & nugatorium est decretum illud Molinisticum, quod Deus decernit concurrere cum homine ad volendum & operandum, si homo velit & se determinet.

Confirmatur amplius: Cum homo non possit velle bonum, nisi Deo volente, ut ex Augustino vidimus: istud decretum, volo concurrere cum Petro ad amandum, si Petrus velit, sic erit exponendum: Volo ut si velim quod Petrus velit amare, cum eo concurrere ad amandum: quod etiam nugatorium & ridiculum est.

88.

Demum contra decreta indifferentia est argumentum ad hominem, propositum à Caramuele in Theologia fundamentali, cap. 1. num. 26. his verbis. *Dua circumferuntur sententia: altera qua docet causam secundam determinari à prima, altera qua primam à secunda; & ad hanc spectare videntur Propugnatores scientia media. Ergo quando causa secunda determinat primam, vel tollit primam libertatem, vel non tollit? At illud prius dici non potest: Ergo debet dici hoc posterius. Tunc sic. Per vos causa secunda potest determinare primam, illas à libertate prima: Ergo prima poterit determinare secundam, illas à libertate secunda. Patres ergo Iesuita, cum volunt suam opinionem suadere, sententiam Thomistarum persuadent, & seipsos impugnant: ideo enim negant Deum causas liberas determinare, quod determinatio libertati opponatur.*

Convelluntur fundamenta adverse sententia.

VT Adversariorum fundamenta facile convellantur, tria breuiter hic præstanda sunt. Primò præcipua illorum argumenta, desumpta ex variis absurdis & inconuenientibus, quæ putant sequi ex nostra sententia, breuiter referenda & exponenda sunt. Secundò demonstrandum est, eadem absurda & inconuenientia, olim à Faulsto & Massiliensibus, contra sententiam D. Augustini fuisse objecta. Tertio ex purissimis ac limpidiſſimis hujus Sancti Doctoris fontibus, eorum solutio haurienda erit.

§. I.

Adversariorum fundamenta exponuntur.

Contra decreta de se efficacia, & liberi arbitrii consensum antecedentia, præsertim contra decretum prædestinationis gratuita, & antecedentis præscientiam meritorum, de quo Tractatu sequenti fusè disseremus: multiplicitè insurgunt Recentiores, eaque variis absurdis & incommodis gravare & exagitare conantur.

In primis arguunt Lessius de Prædestinatione sect. 6. assert. 3. num. 72. & de gratia efficaci cap. 3. 4. & 5. Molina 1. parte quæst. 23. art. 4. & 5. disp. 1. §. *Illud addamus*. Vazquez 1. parte disp. 89. cap. 10. & dicunt: *Ex illis inflexibilibus, & plusquam adamantinis decretis, induci fatum plusquam adamantinum, fatum inevitabile, fatalem necessitatem, & vitam hominis fato alligatam esse*. Ita enim loquitur Lessius ubi supra: Ergo talia decreta non sunt admittenda. Consequentia patet, fatum enim pertinet ad Gentilismum, & ab eo abhorret fides Catholica. Antecedens autem probatur. Talia decreta sunt tantæ virtutis & efficacæ, ut nullam relinquunt in voluntate creata potentiam ad oppositum: Sed in hoc consistit formaliter fatum Gentilium: Ergo ex illis oritur fatum.

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio. Gentiles olim constituebant fatum in quadam coordinatione & concatenatione causarum omnino inflexibili & immutabili, ex qua volebant omnia ex necessitate procedere, ut docet D. Thomas 1. parte quæst. 116. art. 3. & quodlibet. 12. art. 4. Sed quantum ad propositum, idem est æquivalenter, unica causa omnino inflexibilis & immutabilis, qualis est decretum illud prædeterminans, absolutum, & de se efficax, quod in Deo admittimus, ac coordinatio plurium causarum inflexibilium, qualem olim fingebant Gentiles; & solum potest esse differentia, quod illa coordinatio erat ex causis corporalibus, voluntas autem divina est summè spiritualis, æquivalens cuicumque firmitati aut inflexibilitati possibili: Ergo decretum prædeterminans, fatum inducit.

Secundò principaliter arguunt Lessius de Prædestinatione sect. 6. num. 17. & sequentibus. Molina quæst. 23. art. 4. & 5. disput. 1. membro 6. Vazquez 1. parte disp. 89. cap. 10. Valentia in 1. partem disp. 1. quæst. 23. puncto 4. Hoc decretum tollit libertatem arbitrii: Ergo non est admittendum. Consequentia patet, Antecedens probatur. Libertas consistit in potentia seu do-